

ЛИЦА:

Инспектор
Полицајац
Младић
Жена

Канцеларија инспектора полицаје. Сто, столице. Изнад стола на зиду висе фотодографија погнутог полицајца са шлемом који свом снагом замахује њендрекотом на младића који склучан на постољу рукама широким глату.

Инспектор стоји код стола са њластичним лењиром, као професор испред маје. Старији полицајац стоји код прозора, кроз који дојуре повремено хук гледалаца са оближњег стадиона. Инспектор понекад мало фрфља, лева рука му повремено ошказује послушности.

ИНСПЕКТОР (*Широким лењиром фотодографију.*): И... шта смо рекли? Шта видимо овде?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Тврдоглаво*): Идиота...

ИНСПЕКТОР: Молим вас...

ПОЛИЦАЈАЦ: Идиота!

ИНСПЕКТОР: Погледајте фотографију и реците шта видите?

ПОЛИЦАЈАЦ: Идиота...

ИНСПЕКТОР: Погледајте је и онда реците...

ПОЛИЦАЈАЦ (*Погледа фотодографију.*): Видим идиота.

ИНСПЕКТОР: Погледајте још једном!

ПОЛИЦАЈАЦ: Гледам.

ИЗДАЈА ДОМОВИНЕ

КОМЕДИЈА

ИНСПЕКТОР: И шта видите?

ПОЛИЦАЈАЦ: Идиота...

ИНСПЕКТОР (*Не губећи широким лењиром.*): Погледајте боље...

ПОЛИЦАЈАЦ: Погледао сам.

ИНСПЕКТОР: И шта сад видите?

ПОЛИЦАЈАЦ: Идиота...

ИНСПЕКТОР (*Врши глатом.*): Но... но... но... Зашто не погледате још мало боље?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Правдајући се.*): Погледао сам...

ИНСПЕКТОР: И шта сте видели?

ПОЛИЦАЈАЦ: Идиота...

ИНСПЕКТОР: Зар не можемо ту да видимо и (*наглашава*): нешто... друго?

ПОЛИЦАЈАЦ: Можда и можемо...

Глатом показује да би радије са прозором гледао фудбал.

ИНСПЕКТОР (*С разумевањем*): Имамо времена и за то...

Лева рука му клоне, висе као да је ружав. Заклаши је, да би могао да је дохвати десном. Полицајац прирчава да њом.

ИНСПЕКТОР: Сам ћу... (*Подигне леву руку, придржава је десном на зруди.*) Хајде сад да видимо и нешто друго... (*Трља леву руку.*) Можемо ли?

ПОЛИЦАЈАЦ: Можемо.

ИНСПЕКТОР: Шта... сад... видимо овде?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Скрушено*): Идиота.

Инспектор пуши леву руку, мрда њршима, проверава је.

ИНСПЕКТОР: Ради... И шта још видимо?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Немоћно шири руке.*): Идиота...

ИНСПЕКТОР: Саберите се...

ПОЛИЦАЈАЦ: Сабрао сам се...

ИНСПЕКТОР: Онда реците... Шта видимо овде?

ПОЛИЦАЈАЦ: Идиота.

ИНСПЕКТОР (*Скоро мајчински*): Само полако... шта ...ви... видите овде?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Скрушено*): Идиота.

ИНСПЕКТОР: Шта видите?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Још скрушеније*): И... дио... та...

Зазвони телефон. Инспектор прилази телефону, диже слушалицу.

ИНСПЕКТОР: Да? Да... да... Пустите га...

Широким слушалицу. Погледа полицајца.

ИНСПЕКТОР: Утакмицу гледајте из своје канцеларије.

ПОЛИЦАЈАЦ: У реду.

ИНСПЕКТОР: И оданде се види исто толико добро... И донећете кафу.

ПОЛИЦАЈАЦ: Наравно.

Изази. Инспектор њластичним лењиром оставља у фиоку стола, несвесно намешта оковратник, затеже рукаве, сређује сто, погледа још једном фо-

по̀о̀графију, ѝрилази ѝрозору, заузима по̀озу као да гледа уи́акмицу.

Куцање на враи́има.

ИНСПЕКТОР: Слободно!

Улази младић. Наоко миран.

ИНСПЕКТОР (*Окрене се ка њему.*): Дошли сте?

МЛАДИЋ: Дошао сам.

ИНСПЕКТОР: Мислио сам да нећете доћи.

МЛАДИЋ: Ипак сам дошао.

Гледа фо̀то̀графију. Си́уи́и́а по̀глед, не по̀казује никакву реакцију.

ИНСПЕКТОР: Седите.

Младић седне на си́олицу. Леђима је окренуи́ враи́има.

ИНСПЕКТОР: Колико је сати?

МЛАДИЋ (*Мирно*): Сат вам је на столу.

ИНСПЕКТОР (*Као расејано*): Ах, да. (*Седа за си́о, узима саи́ са си́ола, по̀гледа и враћа га на си́о. Заи́сује.*)

Шеснаест и тридесет... Тако...

Уси́ане са си́олице, креће ка ѝрозору, јер се хук по̀блике по̀јачао.

ИНСПЕКТОР: Не смета вам што сам вас позвао у ово време?

МЛАДИЋ: Не.

ИНСПЕКТОР: Мислим... недеља поподне... Можда сте хтели да идете на утакмицу... Можда сте имали нека важнија посла...

МЛАДИЋ (*Мирно и даље*): Нисам имао.

ИНСПЕКТОР (*Запушка*): Нема појма! Опет је промашио!

Младић не реа̀ује.

ИНСПЕКТОР (*Седа за си́о, вади дру̀ги по̀штр, чи́и́а, ди́гне по̀глед*): И тако... ви бисте издали отаџбину?

МЛАДИЋ (*Иси́равља га*): Домовину!

ИНСПЕКТОР: Домовина, отаџбина... свеједно! Издали бисте је?

МЛАДИЋ: Не.

Ои́варају се враи́а, ѝровири си́арију по̀лицајац.

ПОЛИЦАЈАЦ: Да сад донесем кафу?

ИНСПЕКТОР: Не још.

ПОЛИЦАЈАЦ: У реду.

Повлачи се.

ИНСПЕКТОР: Можда у одређеној ситуацији?

МЛАДИЋ: Ни у одређеној ситуацији.

ИНСПЕКТОР: У околностима?

МЛАДИЋ: Не бих!

ИНСПЕКТОР: Не бисте?

МЛАДИЋ: Не!

ИНСПЕКТОР (*Уси́аје са си́олице, узима онај лист харџије, ѝружа га младићу*): Онда ово прочитајте.

МЛАДИЋ (*Баџи овлаш по̀глед на по̀штр*): Зашто да читам? Знам шта ту пише.

ИНСПЕКТОР: Прочитајте само.

МЛАДИЋ: Нема потребе.

ИНСПЕКТОР: Ви сте писали?

МЛАДИЋ: Ја.

ИНСПЕКТОР: И потпис је ваш?

МЛАДИЋ: Мој.

Инси́ектор ѝрочишава г̀рло.

ИНСПЕКТОР: Тако, дакле! Ви не спорите да сте изјавили, односно написали: „Нема те домовине коју не бих издао!”

МЛАДИЋ (*После мале по̀аузе*): Нисам то написао!

ИНСПЕКТОР (*Заврџи г̀лавом*): Ни леви халф није ништа бољи! (*Приђе младићу*): Нисте то написали?

МЛАДИЋ: Не!

ИНСПЕКТОР: Ту лепо пише...

МЛАДИЋ: Ту лепо пише, ако умете да читате, у првом реду, или првом стиху: „Нема те домовине”, у другом реду или другом стиху: „коју не бих издао” и у трећем реду или трећем стиху: „због тебе!” Да ли разумете? „Због тебе”!

ИНСПЕКТОР: Сасвим је свеједно због кога! Увек се нађе неки разлог...

Жамор, по̀мешан са звиждуцима.

ИНСПЕКТОР: Одбрана слаба... слаба одбрана... (*Младићу*): Из те... изјаве... јасно произлази да бисте у одређеним околностима...

МЛАДИЋ: Не бих!

ИНСПЕКТОР: У одређеној прилици, из одређених разлога...

МЛАДИЋ: Не бих! То је песма! Љубавна песма! Сасвим мала љубавна песма! Никаква изјава о издаји домовине!

ИНСПЕКТОР (*Зафрфља*): Не смета вам што мало шушкам?

МЛАДИЋ: Не.

ИНСПЕКТОР: То је због ова два предња зуба. Ова горе. Видите?

МЛАДИЋ: Видим.

ИНСПЕКТОР: Значи, не бисте издали?

МЛАДИЋ: Не бих.

ИНСПЕКТОР (*Наг̀лашава*): Не?

МЛАДИЋ: Не, не и не!

ИНСПЕКТОР (*Уи́ре ѝрсџ ка харџију*): Прочитајте то...

МЛАДИЋ: Молим вас! Знам добро шта ту пише! То сам ја написао! То је

само љубавна песма. Моја љубавна песма... Љу-бав-на!

ИНСПЕКТОР: У реду, љу-бав-на! Само прочитајте!

МЛАДИЋ (Гледа у харџију, уздахне, чииа.): „Нема те домовине... коју не бих издао...”

ИНСПЕКТОР (Прекида га нагло.): Довољно је! Не морате даље!

Хук са џрибина најера га да се нагне над џрозор. Младић усџане.

МЛАДИЋ: То је песма! Мала, сасвим мала песма, сасвим мала целина, која има три дела! Три стиха! Три реда! Не можете од те мале целине узети само два дела! Или узмите све, сва три дела, сва та три стиха, или ништа!

ИНСПЕКТОР: Нас тај трећи део не занима! (Врџи главом збоџ нечеџа шиио се одвија на џерену.) Трећи део... или ако више волите, трећи стих – то је ваша приватна ствар... Наниже тројицу, а онда промаши... Нас занимају само она прва два става! Довољно су јасна и та два става!

МЛАДИЋ: Стиха!

Враџа се оџварају и само џровири џолицјаџа.

ПОЛИЦАЈАЦ: Да сад донесем кафу?

ИНСПЕКТОР (И не џоџледа га, исџим џоном као и раније.): Не још!

ПОЛИЦАЈАЦ: У реду.

Зайџвори враџа са собом.

ИНСПЕКТОР: Стих или став, то је за нас свеједно! (Хладно, одмеравајући сваку реч.) У та два става сте јасно и прецизно изјавили да бисте продали, изневерили, издали своју рођену земљу, своју домовину! Зар није тако?

МЛАДИЋ: Не!

ИНСПЕКТОР: Дословно сте изјавили, односно написали, да нема те домовине коју не бисте издали! То што бисте издали неке друге домовине, то нас такође не занима! Нас занима само ова. А ви бисте и њу издали!

МЛАДИЋ: То ја нисам никад ни рекао ни написао!

ИНСПЕКТОР: А, не! Јасно и прецизно сте изјавили да сте спремни да издате домовину! (Оџеџ зафрфља): Заиста вам не смета то што шушкам?

МЛАДИЋ: Нимало. Чак вам лепо стоји.

ИНСПЕКТОР: Лепо ми стоји? Кад сам имао ова два горња предња зуба говорио сам чистије него ви!

МЛАДИЋ: Верујем.

ИНСПЕКТОР: Да са вама разговара неко други, ко не шушка, другачије бисте говорили!

МЛАДИЋ: Да са мном разговара неко други, схватио би да нема разлога да са мном разговара.

ИНСПЕКТОР: Ја не схватам?

МЛАДИЋ: Нисам то рекао.

ИНСПЕКТОР: Као што нисте рекли ни да бисте издали?

МЛАДИЋ: Ни то нисам рекао.

ИНСПЕКТОР: Нисте ни помислили да издате?

МЛАДИЋ: Нисам.

ИНСПЕКТОР: Никад вам то није пало на памет?

МЛАДИЋ: Не.

ИНСПЕКТОР: Нити ишта... слично?

МЛАДИЋ (Гледајући смирено у инсџекџора.): Не! Не и не!

ИНСПЕКТОР (Издржава младићев џоџлед.): Сигурни сте у то?

МЛАДИЋ: Сасвим сигуран.

Инсџекџор џолако џружа руку ка харџију коју младић држи.

ИНСПЕКТОР: Онда прочитајте ово!

МЛАДИЋ (Почиње да џуби сџриљење.): Зашто да читам?

ИНСПЕКТОР: Само прочитајте!

МЛАДИЋ: Знам шта ту пише!

ИНСПЕКТОР: Можда ћете сад у том тексту открити нешто друго, што раније нисте запазили. Дешава се то. Исти текст, који знате, али ојједном откријете у њему нешто што нисте ни слутили да може да садржи. Прочитајте!

МЛАДИЋ: Нећу да читам!

ИНСПЕКТОР: Прочитајте...

МЛАДИЋ: Нећу! Нећу да читам!

ИНСПЕКТОР: Ја бих вам ипак саветовао...

МЛАДИЋ: Е, па нећу!

Полако џочиње да џужва лисџи џаџира и онда да га џолако цеџа и баџа на џод. Инсџекџор без икаквоџ узбуђења џосмаџра младића, зайџим вади из фиоке сџола фоиокоџију и џружа је младићу.

ИНСПЕКТОР: Прочитајте.

Младић узима фоиокоџију, џледа је и сручи се у сџолицу.

ИНСПЕКТОР: Колико ли је то сати?

МЛАДИЋ: Знате колико и ја колико има сати!

ИНСПЕКТОР: Да, у праву сте... (Зашушка, извињава се.) Заиста вам не смета?

МЛАДИЋ: Чујте...То је само љубавна песма! Кратка, глупа, мала љубавна

песма! Нема у њој ама баш ничега... чак ни неке метафоре!

ИНСПЕКТОР: Метафоре су, дакле, опасне?

МЛАДИЋ: Ако треба... написаћу другу песму...

ИНСПЕКТОР: Како то мислите, другу?

МЛАДИЋ: Буквално. Написаћу другу песму, а ову бацити.

ИНСПЕКТОР: То не би било добро... То никако не би било добро... Али, кад бисте је мало...

МЛАДИЋ: Да је променим?

ИНСПЕКТОР: Ако је могуће.

МЛАДИЋ: Могуће је!

ИНСПЕКТОР: Ја сам мислио да уметничко дело није тако лако изменити. Мислио сам да је то за уметника болно, као да му секу руку, или бар палац.

МЛАДИЋ: Којешта! Сасвим лако може да се промени.

ИНСПЕКТОР: Само да не испадне после да сте то радили под присилом.

МЛАДИЋ: Никако. Неће се ништа ни приметити. (*Прави се да размишља.*)

Могла би да гласи овако: „Нема те домовине, коју бих издао, због тебе.”

Шта мислите?

ИНСПЕКТОР: Не, не ваља! Односно – то јесте знатно боље, али се одмах осети да је вршена насилна интервенција! Мора да буде неосетно, спонтано, природно... Јер, ко год би прочитао ову верзију, обавезно би одмах помислио: ко зна како гласи она права верзија? Дајте још нешто... још један обрт!

МЛАДИЋ: Још један обрт?

ИНСПЕКТОР: Заокрет. Нешто нео-

чекивано, што може да се од вас очекује!

МЛАДИЋ: Мислите?

ИНСПЕКТОР: Апсолутно сам у то убеђен!

МЛАДИЋ: Па... можда би могло овако...

ИНСПЕКТОР: Но, дајте!

МЛАДИЋ: „Нема те домовине...”

ИНСПЕКТОР: Добро сте почели...

МЛАДИЋ: „...коју бих издао...”

ИНСПЕКТОР (*Нагло га прекрине, њесне рукама као одушевљен.*): То! То је одлично!

МЛАДИЋ: Али то није...

ИНСПЕКТОР: Јесте!

МЛАДИЋ: Није завршено...

ИНСПЕКТОР: Јесте! Завршено је и добро је! Чврсто, сигурно и не уноси пометњу. Сажето, јасно, прецизно! (*Прилази прозору, гледа кроз прозор.*) И нема метафоре! Нема никакве метафоре...

МЛАДИЋ (*Већ њосијаје нервозан.*): Да тако напишем?

ИНСПЕКТОР: Тако... Сјајан пас... Издао му је као на длану... И потпишите...

МЛАДИЋ (*Зурећи у фојтографију.*): А ако не потпишем?

Инспектор њокушава нехајно да звиждуће, ња одустане.

ИНСПЕКТОР: Не могу ни да звиждућем како треба... Због зуба... Ова два предња... (*Окрене се и њоказује зубе.*) Ако не потпишете, ништа... Ако нећете да потписујете, немојте.

Ако хоћете, потпишите. Нико неће утицати на ваше мишљење, ни на ва-

шу одлуку. Нико вас неће на то терасти! (*Гледа њеји кроз прозор.*) Слободно останите при пређашњој песми! Није она лоша! Ни најмање! Ви сте се ограђивали тиме да је она лоша, слаба песмица! Ми то нисмо рекли... Ми смо само рекли да у тим стиховима можда има нечега што би се могло тумачити и на неки други начин...

МЛАДИЋ: Нема!

ИНСПЕКТОР: Нико није изричито ни рекао да има. Речено је само да можда има...

МЛАДИЋ (*Све више зуби нерве.*): Нема! Нема ни за можда!

ИНСПЕКТОР: Заиста мислите да нема?

МЛАДИЋ: Не!

ИНСПЕКТОР: Ни малчице?

МЛАДИЋ: Не! Не! И не!

ИНСПЕКТОР: А можда ипак има?

МЛАДИЋ (*Продере се неконијролисано.*): Нема!

Инспектору њеји клоне лева рука. Дигне је десном. Трља је.

ИНСПЕКТОР (*Извињава се због инцидентиа с руком.*): Опростите...

МЛАДИЋ: Ништа...

ИНСПЕКТОР (*Лаганим њокрејом главе њоказује фојтокојију.*): Погледајте још једном... Можда се негде камуфлирало... Затумило, па чека да се пронађе... Зато лепо, пажљиво прочитајте још једном...

МЛАДИЋ (*Виче*): Нема! И нећу да читам!

Гужва фојтокојију, цетија је, баца на њод и гати.

*Инспектор га гледа мирно, врти гла-
вом.*

ИНСПЕКТОР: Ц...ц...ц...

МЛАДИЋ: Нећу да читам!

ИНСПЕКТОР: Колико је оно сати?

МЛАДИЋ: Баш ме брига колико је са-
ти!

*Изнервиран, скида сат са руке и шре-
сне га на сито.*

МЛАДИЋ: Ето, па гледајте колико је
сати!

ИНСПЕКТОР: Мора да је већ доста
прошло... Мада још није касно...

*Прилази ситолу, прљајући руку, пу-
шића је, мрда прстима. Задовољан
стињем леве руке, сагине се, вади но-
ву фојокојицу и пружа је младићу.*

Прочитајте!

МЛАДИЋ: Нећу да читам, рекао сам!

ИНСПЕКТОР: Само узмите ово и
прочитајте!

*Младић узима нову фојокојицу. И не
погледа је, већ је лагано цела и пушића
да парчићи њадну на њод.*

МЛАДИЋ (*Кроз зубе.*): Нећу да чи-
там...

*Врати се ошварају и са шацном, на ко-
јој су две кафе и две чаше воде, улази
полицајац.*

ПОЛИЦИЈАЦ: Донео сам кафу...

ИНСПЕКТОР: У реду, ставите на сто.
*Младић гледа полицајца, ћушке се од-
макне да му ослободи протаз.*

*Полицајац овлаш баца поглед на мла-
дића, са шацне сипушића шољице и ча-
ше на сито. Инспектор, резервисан,
шражи цигарете по цевовима.*

ПОЛИЦИЈАЦ: Издржали смо полу-
време...

ИНСПЕКТОР (*Прави покрећ, као
да је тек сад зајазо да се више не
чује хук са ситиона.*): Има још вре-
мена (*погледа младића*)... да се све
реши на најбољи могући начин... И
на време...

ПОЛИЦИЈАЦ (*Младићу*): Седи.
(*Примакне му ситолицу уз сито.*) Није
превише горка, не брине.

МЛАДИЋ (*Седа*): Не сумњам...

ИНСПЕКТОР: Хвала за кафу.

ПОЛИЦИЈАЦ: Да донесем још не-
што?

ИНСПЕКТОР: Ако буде потребно.

ПОЛИЦИЈАЦ: Добро.

*Излази. Инспектор налази цигарете
у цеву, вади их. Пружа кутију млади-
ћу преко ситола. Младић оклева, нај-
зад прихвати цигарету. Инспектор
прилажује себи, додаје уљач мла-
дићу. Повлачи дубоко дим. Сркне ка-
фу. Извлачи ону фиоку, вади нову
фојокојицу. Пружа је младићу преко
ситола.*

ИНСПЕКТОР: Прочитајте.

*Младић прихвати хартију, погледа је
као да је први пут види, устаје и поч-
не да чита као да то никад није чи-
тао.*

МЛАДИЋ: „Нема те домовине, коју
не бих издао, због тебе!” (*Седне.*)

ИНСПЕКТОР: Одлично! (*Осмехне
се.*) Знао сам да ћемо се на крају ипак
сложити... И ви сте то знали?

МЛАДИЋ (*Сркне кафу, њовуче дим.*):
Знао сам.

ИНСПЕКТОР: Дакле, ипак бисте из-
дали?

Младић седи мирно, пије кафу, пуши,

*одговара тоном као да ђаска са сша-
рим пријатељем.*

МЛАДИЋ: Е, не бих!

ИНСПЕКТОР (*Погледа га подозри-
во.*): Не?

МЛАДИЋ: Не...

ИНСПЕКТОР: Баш не?

МЛАДИЋ: Баш-баш не...

ИНСПЕКТОР: А у одређеним околно-
стима?

МЛАДИЋ: Не!

ИНСПЕКТОР: У одређеној ситуаци-
ји?

МЛАДИЋ: Ни тада... Нарочито не та-
да!

ИНСПЕКТОР: Прочитајте онда шта
сте ту написали!

МЛАДИЋ: Сад сам прочитао...

ИНСПЕКТОР: Прочитајте још јед-
ном.

МЛАДИЋ: Инсистирате?

ИНСПЕКТОР: Инсистирам.

МЛАДИЋ (*Помирљиво*): Добро. Тре-
ба ли да опет устанем?

ИНСПЕКТОР: Не морате.

МЛАДИЋ: Онда нећу устајати. Да-
кле... (*Узима хартију са ситола, чита.*)

„Нема те домовине коју не бих издао
(*наглашава*) због тебе!” (*Сипушића ња-
жљиво хартију на сито.*) Је ли то било
довољно добро?

ИНСПЕКТОР: Јесте... Зашто сте сад
посебно нагласили „због тебе”?

МЛАДИЋ: Па, да се зна.

ИНСПЕКТОР: Шта да се зна?

МЛАДИЋ: Због кога...

ИНСПЕКТОР: Само зато?

МЛАДИЋ: Да.

ИНСПЕКТОР: Ту је, значи, поента?

МЛАДИЋ: Ако тако хоћете...
ИНСПЕКТОР: Па да, то је... *(Гледа младића њродорно.)* А колико је сати?
Младић *зуби њоново самојоуздање.*
МЛАДИЋ: Ту су вам оба сата, па гледајте!
ИНСПЕКТОР: А шта ви мислите, колико је?
МЛАДИЋ: Не занима ме и не тиче ме се!
ИНСПЕКТОР: Не тиче вас се?
МЛАДИЋ: Свеједно ми је колико има сати! Има доста!
ИНСПЕКТОР: Можда превише?
МЛАДИЋ: Не за-ни-ма ме!
ИНСПЕКТОР: Можда је већ касно... а можда и није? Шта мислите?
МЛАДИЋ: Ништа...
ИНСПЕКТОР: Не би требало да не мислите ништа и да вам је свеједно...
МЛАДИЋ: Али јесте...
ИНСПЕКТОР: Сигурни сте у то?
МЛАДИЋ: Сигуран... чак сам и сат скинуо са руке, да не бих гледао да ли је рано или касно...
ИНСПЕКТОР: Да... то сам заборавио... *(Узима са стола фојокојију и зледа је.)* И шта кажете? Шта можете да закључите на основу онога што сте малочас прочитали? Да ли бисте издали или не?
МЛАДИЋ *(Обуздава бес.)*: Не бих!
Хук са сџадиона њоново се чује. Ин-сџекџор усџаје, њрилази њрозору, зледа кроз њрозор.
ИНСПЕКТОР: Не бисте?
МЛАДИЋ: Не.
ИНСПЕКТОР *(После њаузе)*: Онда прочитајте то...

МЛАДИЋ *(Узбуђен)*: Прочитао сам...
ИНСПЕКТОР *(Хладно)*: Само прочитајте...
МЛАДИЋ: Про... читао... сам...
ИНСПЕКТОР: Прочитајте још једном...
МЛАДИЋ *(Сџушџа злаву у шаке, џи-хо.)*: Ви сте монструм...
ИНСПЕКТОР *(Не осврће се ниџи се обазире на џо шџа му младић зовори.)*: Ако сад не да гол, неће никад... *(Хук незодовања њублике.)* Бар је погодио фоторепортера.
МЛАДИЋ: Ви сте један гадан, мали, љигави монструм!
ИНСПЕКТОР: Прочитајте макар само онај трећи став... или трећи стих...
МЛАДИЋ: Неђу ништа да читам...
ИНСПЕКТОР: Само оно што сте малочас тако лепо нагласили...
МЛАДИЋ: Само то?
ИНСПЕКТОР: Да. Чинило би ми особито задовољство...
МЛАДИЋ: Да устанем?
ИНСПЕКТОР: Било би упечатљивије...
МЛАДИЋ *(Усџане, чџија хладно.)*: „Због тебе...“
ИНСПЕКТОР: Малочас је било знатно боље...
МЛАДИЋ: Да поновим?
ИНСПЕКТОР: Али искреније... Онако како сте искрено то и написали...
МЛАДИЋ *(Сумњичаво)*: До сад вам до тог трећег „става“ није било стало...
ИНСПЕКТОР: Стиха!
МЛАДИЋ: До сад вам тај трећи стих није значео ништа!

ИНСПЕКТОР: Сад ми значи. Још кад бисте и знали колико је сати!
МЛАДИЋ: Имате два сата на столу, па гледајте колико хоћете!
ИНСПЕКТОР: Добро, добро... Не морате губити стрпљење.
МЛАДИЋ: Не губим.
ИНСПЕКТОР: Губите.
МЛАДИЋ: Не губим!
ИНСПЕКТОР: Онда сте нервозни.
МЛАДИЋ: Нисам ни нервозан!
ИНСПЕКТОР: У реду, нисте. Само се смирите...
Сџадне му рука, намешџа је. Извињава се.
Опростите...
МЛАДИЋ: Миран сам...
ИНСПЕКТОР: Заиста вам не смета што шушкам?
МЛАДИЋ: Рекао сам да ми не смета!
ИНСПЕКТОР: То је због ова два зуба... Горња... предња...
МЛАДИЋ: У реду.
ИНСПЕКТОР *(Масира леву руку.)*: Не смета вам ни што ми пада рука... ова лева?
МЛАДИЋ: Не... И да вам падне глава, не би ми сметало!
ИНСПЕКТОР: То је неки нерв... Откаже.
МЛАДИЋ: У реду... Не смета ми.
ИНСПЕКТОР *(Покреће њрсџе леве руке.)*: Ради... Дакле, мирни сте?
МЛАДИЋ: Као бубица.
ИНСПЕКТОР: Онда поновите онај трећи став...
МЛАДИЋ *(Мирно)*: Због тебе...
ИНСПЕКТОР: Већ је боље. Можемо ли још једном?

МЛАДИЋ: Због тебе.

ИНСПЕКТОР: Само још мало више емоција!

МЛАДИЋ (*Равно*): Због тебе.

ИНСПЕКТОР: Мало више љубави...

МЛАДИЋ (*Обично*): Због тебе...

ИНСПЕКТОР: Уверљивије! Да можемо да поверујемо да сте спремни да издате све, чак и домовину... Због кога?

МЛАДИЋ (*Још равније*): Због тебе...

ИНСПЕКТОР: Лепше мало.

МЛАДИЋ: Због тебе...

ИНСПЕКТОР: Не ваља... Упорно одбијате да покажете осећање...

МЛАДИЋ: Показујем.

ИНСПЕКТОР: То није осећање него одсуство осећања.

МЛАДИЋ: Немам друго... Да имам, радо бих вам показао.

ИНСПЕКТОР (*Трља руке, задовољан.*): О-па! Па ви сте, значи, лагали!

МЛАДИЋ (*Хладно*): Нисам лагао...

ИНСПЕКТОР: Онда сте се претварали...

МЛАДИЋ: То би било прецизније...

Инспектор њрилази стоу, вади хриу њицра, сѡавља је на сѡо.

ИНСПЕКТОР: Препознајете ово?

МЛАДИЋ (*Мирно гледа рукојисе.*): Препознајем.

ИНСПЕКТОР: Ви сте то писали?

МЛАДИЋ: Ја.

ИНСПЕКТОР: И све су то лажи, претварања?

МЛАДИЋ: Све...

ИНСПЕКТОР: Баш све?

МЛАДИЋ (*Сигурнији*): Од првог до последњег реда.

ИНСПЕКТОР (*Још задовољнији*): Од-

лично! Одлично! Сигурни сте да ту нема ни једног јединог истинитог или искреног реда?

МЛАДИЋ: Ни једног.

ИНСПЕКТОР: Сјајно! Онда сте ово одлично урадили! Одлично обављен посао!

МЛАДИЋ: Хвала.

ИНСПЕКТОР: Чак сам и ја за тренутак био заведен... Био спреман да поверујем! Свака част!

МЛАДИЋ: Хвала!

ИНСПЕКТОР: Мајсторски урађено! Мајсторски!

МЛАДИЋ: Хвала...

ИНСПЕКТОР: А... од љубави... ни трага?

МЛАДИЋ: Ни трага.

ИНСПЕКТОР: Ни од самилости... разумевања?

МЛАДИЋ: Ни од тога.

ИНСПЕКТОР: Одлично, одлично! До ње вам, дакле, није стало?

МЛАДИЋ: Није.

ИНСПЕКТОР: Не занима вас шта ће бити са њом?

МЛАДИЋ: Не занима ме.

ИНСПЕКТОР: Ни како ће то да поднесе или не поднесе?

МЛАДИЋ: Сасвим ми је свеједно.

ИНСПЕКТОР: Ни да ли ће отићи некуд... нестати... можда се и убити?

МЛАДИЋ: Не тиче ме се.

ИНСПЕКТОР: Ни колико је сати? Ни то што шушкам?

МЛАДИЋ: Ни то.

ИНСПЕКТОР: Ни што ми клоне рука?

МЛАДИЋ: Не.

ИНСПЕКТОР: Разумем вас... Потпуно вас разумем.

МЛАДИЋ: Ништа ви не разумете!

ИНСПЕКТОР: Разумем, и те како разумем... Само да сте и ви бар мало разумели...

МЛАДИЋ: Разумем ја све! Ви сте монструм!

ИНСПЕКТОР: Тачно.

МЛАДИЋ: Љигави, мали, гадни монструм!

ИНСПЕКТОР: И то је тачно.

МЛАДИЋ: Ви немате храбрости ни да станете ево... ту! (*Покаже место на сред канцеларије.*)

ИНСПЕКТОР: Имам. (*Сѡане где младић држи уѡерену руку.*) Ето, стао сам.

МЛАДИЋ: Ни да у мом присуству погледате ту фотографију!

ИНСПЕКТОР: Имам и за то!

МЛАДИЋ: Гледајте је, ако смете!

ИНСПЕКТОР: Гледам је!

МЛАДИЋ: Добро је гледајте!

ИНСПЕКТОР: Добро је гледам.

МЛАДИЋ: И сад, ако имате храбрости, погледајте мене!

ИНСПЕКТОР (*Окрене се ка младићу и гледа га брижно.*): Гледам вас.

МЛАДИЋ (*Пун гнева*): Ви... ви... знате ли шта сте ви?

Враѡа се нагло оѡварају.

Улази млађа жена, с маниѡилом ѡреко руке и кофером, не баш великим.

Очи гледно је довољно расѡројена да се и не изненади иѡо су обојица ѡу.

Младић, неѡријажно изненађен, ѡрибија се уз зид. Инспектор је гледа обрарован.

ЖЕНА: Цвили... И одавде га чујем како пред улазом цвили... Ишао је за мноме све од станице доведе. Чак је хтео и да уђе, замисли! Ја му кажем: Ти си добар, то није место за тебе! Ту ме чекај и немој да мрдаш одатле! А он је само спустио главу и почео да цвили... чујеш га?

ИНСПЕКТОР: Не.

ЖЕНА: Тако је леп и беспомоћан... Једини је он дошао до мене и легао уз кофер. (*Затвара вратица, сипусти кофер, пребаци мантил преко једне столице.*) Само сам дошла да се опростим... Још једном од тебе и... бар једном од њега... Ако немаш ништа против?

ИНСПЕКТОР: Не... што бих имао?

ЖЕНА: Шта знам... Већ сам била на станици... (*Младићу*): Колико је сати?

МЛАДИЋ (*Нарођуши се*): Шта сте навалили с тим сатом!

ЖЕНА (*Не разуме га*): Само питам колико је.

МЛАДИЋ (*Покаже руку*): Немам сат...

ЖЕНА: Где му је сат?

ИНСПЕКТОР: Ево га...

Инспектор подигне сат са стола. Ослушне га.

ИНСПЕКТОР: Ради.

Пружи га жени. Жена погледа колико је сати, па сат намешта младићу на руку.

ЖЕНА: Овај воз је већ отишао... Имам други за сат и нешто... Зашто си му узимао сат?

ИНСПЕКТОР: Сам га је треснуо о сто!

ЖЕНА: Сам? А мало си му и помогао у томе, не?

ИНСПЕКТОР: Можда јесам... (*Зашушка код „можда“.*) Не смета вам?

МЛАДИЋ: Не.

ИНСПЕКТОР: То је због ова два зуба...

МЛАДИЋ: Да, предња горња.

ЖЕНА: Чекала сам овај воз, који је управо отишао... И чекала сам да дођеш да ми још једном кажеш бар збогом... (*Младићу*): И тебе сам чекала. Да дођеш и не кажеш ми збогом. Или да дођеш и бар једном ми кажеш збогом... (*Младић не одговара.*) Знао си да те чекам?

ИНСПЕКТОР: Наравно да сам знао...

ЖЕНА (*Младићу*): И ти си знао да те чекам?

МЛАДИЋ (*Преко воље*): Знао сам...

ЖЕНА: И ти си знао да он зна да га чекам?

ИНСПЕКТОР: Знао сам...

ЖЕНА: А ипак си га држао овде да не може да дође?

ИНСПЕКТОР: Нисам!

ЖЕНА: Држао си га овде зато да би имао оправдање да ти не можеш да дођеш!

ИНСПЕКТОР: Никога ја овде нисам држао ни задржавао!

ЖЕНА: Шта си онда радио овде са њим?

Хук зледалаца са утакмице ојет се појача. Жена ослушкује, приђе прозору.

Гледали сте утакмицу? Не верујем да је теби данас до фудбала... (*Младићу*): Али... ти си могао да одеш... (*Погледа*

овлаш фотографију. Укочи се. Почне да држи.) Ти... боже, какав си ти то створ? Зашто држиш ово ту? Зашто ти радиш тако гнусне ствари! Зашто не склониш такве грозоте од мојих очју...

ИНСПЕКТОР (*Смирује је*): Склонићу.

ЖЕНА: То је нешто најгдније што човек може да види...

ИНСПЕКТОР: Не мораш да је гледаш, и готово...

ЖЕНА: И нећу да је гледам. (*Покушава да се контролише.*) Ти је гледај колико хоћеш, кад си већ такав... Шта си радио овде с њим?

МЛАДИЋ: Држао ме је да види да ли ћу отићи на станицу или не...

ИНСПЕКТОР (*Театрално, да јој скрене поглед мисли*): А, не! Ја сам инсистирао да оде! Стално сам га подсећао да је време да оде! (*Показује место на левој руци где је сат.*)

ЖЕНА: И то тако темељно и педантно, док није треснуо сат о сто! Ужасна слика... (*Несвесно ојет баца поглед на фотографију.*) Више него ужасна...

ИНСПЕКТОР: Да је имао намеру да оде, не би ни долазио овамо или би отишао одмах, чим сам га први пут питао колико је сати!

ЖЕНА: Шта си то рекао?

ИНСПЕКТОР: Да сам га питао колико је сати...

ЖЕНА: Не то! Рекао си да он није ни имао намеру... Хоћу да ми прецизно и јасно, без оног твог околишања, објасниш зашто си рекао да он није ни имао намеру да оде одавде!

Куцање на вратима.

ИНСПЕКТОР (*С олакшањем*): Слободно!

Отварају се врати, само се појави полицајац.

ПОЛИЦАЈАЦ: Да сад донесем нешто?

ИНСПЕКТОР: Донесите.

ЖЕНА: Мени, ако може, нешто жешће! Нешто много жестоко, да се бар мало приберем! И мало воде, молим вас, жедна сам...

ПОЛИЦАЈАЦ: Свакако.

Изађе.

ЖЕНА: Не знам зашто сам толико жедна... Док сам чекала на перону, осећала сам само жеђ... А онда је дошао онај што цвили... Не чујеш га?

МЛАДИЋ: Не.

ЖЕНА: Сад више нисам сама, помислила сам... Ево неког коме сам потребна... Дала сам му кекс и он ме је погледао... Какав поглед! И тада сам знала да нећеш доћи... И да си овде...

ИНСПЕКТОР: Где бих био?

ЖЕНА: Увек кад немаш куда да побегнеш од себе, ти се склониш овде! То сам одавно приметила... Овде си у овој рупи сигуран... Овде не може нико да те повреди... (*Ка фотографију*): Чак ни овај ту... А док сам долазила овамо, пропуштајући тај први воз, због нечега сам била сигурна да је и он овде... Зар те бар није изненадило што се ја нисам изненадила кад сам отворила врата и видела и њега овде с тобом?

ИНСПЕКТОР: Није...

ЖЕНА: Ти не би показао ни да јесте... *Сјуси се на столицу.*

То што си рекао да није ни имао намеру... то је тако гадно...

ИНСПЕКТОР: Гадно али истинито.

ЖЕНА: Да му ниси намакао омчу око врата... он би дотрчао...

ИНСПЕКТОР: Поломио би ноге трчећи!

ЖЕНА: Ти га уопште не познајеш... Знаш ли какав је он?

ИНСПЕКТОР: Знам. И ти ћеш сазнати...

ЖЕНА: Шта кажеш?

Куцање на вратима. Улази полицајац. Носи на њаци чаше и једну флашу и ситаклени бокал. Сјуси се на сто.

ПОЛИЦАЈАЦ: Ако је потребно још нешто, ја сам ту.

ИНСПЕКТОР: Засад ништа.

ПОЛИЦАЈАЦ: У реду.

Полицајац излази. Жена сипа воду у чашу. Поије наисклај. Инспектор утири чаше сипа ње из флаше.

ЖЕНА: Е, баш сам била жедна... Знаш ли ти шта сам ја за њега?

ИНСПЕКТОР: Претпостављам...

ЖЕНА: Претпостављаш... Какав израз! (*Окрене се ка младићу.*) Шта си се ти ту удрвенио? Седи овде!

Младић дружу столицу помери до столице и седне.

Тако... Седи и ти! То је твоје место... зар не?

Инспектор седне за сто.

ИНСПЕКТОР: Јесте.

ЖЕНА: Кад ту седнеш јачи си и сигурнији... Кад уђеш у ову јазбину заштићен си и безбедан, а још кад седнеш у ту столицу ти си још и јак и сигуран...

Како ти изгледамо кад нас гледаш одагле? Док седиш ту? Још испод те фотографије! (*Гледа фотографију.*)

Колико мржње у том ставу, погледу, замаху! Он се цео целцат претворио у један ужасан замах! У један ударац који ће смрвити пацова који хоће да поткопа поредак који он мора да заштити! То је став античког јунака... Штета што Мирон није имао овакав модел... Или је то био Фидија? Не... Фидија је радио оне финије ствари... Никад нећу моћи да заборавим овај ужас! (*Гледа инспектора.*)

Ти не би могао ни да заузмеш такву позу! Ти си залутао овамо... Шта ти заиста тражиш овде? Зашто си нашао да се запослиш баш ту?

ИНСПЕКТОР: Не знам ни сам...

МЛАДИЋ: Зна.

ЖЕНА: Е, сад... и ти! Ти знаш да зна! *Помилује га, као да је дете.*

Заиста сам једно време мислила да сам ти потребна и да ћеш дотрчати... С кофером сасвим малим, а можда и без кофера... А он каже да ниси ни имао намеру да долазиш...

ИНСПЕКТОР: И није.

ЖЕНА: Не ради он то из пакости... Не... (*Инспектору*): Па ја сам за њега... све!

ИНСПЕКТОР: Могуће...

ЖЕНА: Опет си злобан... Не мари... Већ сам ти рекла шта је он све за мене... Зато ти кажем и шта сам ја за њега...

ИНСПЕКТОР: Да чујем и то!

ЖЕНА: Ја сам за њега отаџбина...

ИНСПЕКТОР: Домовина!

МЛАДИЋ (*Усџаје, нејријайно му је.*): Молим вас!

ЖЕНА: Отаџбина или домовина, свеједно!

ИНСПЕКТОР: Коју не би издао...

МЛАДИЋ: Престаните!

ЖЕНА: Да, коју не би издао!

ИНСПЕКТОР: Или коју би издао!

ЖЕНА: Не, мене не би издао!

МЛАДИЋ: Оставите се тога...

ИНСПЕКТОР: Могуће... то је сасвим могуће, да те не би издао!

ЖЕНА: Домовину би издао, а мене не!

МЛАДИЋ: Престаните!

ИНСПЕКТОР: Пун је под те домовине!

Жена љледа љајуре љо љоду, саџне се, узме неколико љарчића, исџравља их, сасџавља, чииа. Поџледа љуна самилосџи младића ља љуџиџо инсџекџора.

ЖЕНА: Боже! Шта си му урадио?

ИНСПЕКТОР: Ништа.

ЖЕНА: Па ти си према њему гори него што си био према жутом!

МЛАДИЋ (*Збуњен*): Какав жути?

ИНСПЕКТОР: И због тог жутог си хтела да се убијеш... и да одеш са истим тим кофером и тим мантилом, истим тим возом... који је малочас отишао...

ЖЕНА: Али сам срела њега!

Озарено љледа младића.

Видиш какав је он! Нико ми није тако лепо говорио као он... ни писао као он...

ИНСПЕКТОР: То је тачно! Ту си у праву!

МЛАДИЋ (*Мало нароџушен.*): Ма шта ви ту мени... Какав жути!

ЖЕНА (*Гужва љајуре.*): Шта си му урадио?

ИНСПЕКТОР: Ништа у поређењу с оним шта је он урадио теби!

ЖЕНА: Мислиш, теби!

ИНСПЕКТОР: Не, драга... теби!

Младић на оно сасвим љиродно речено „драџа” усџане нервозно. Не зна шииа ће. Узима чашу с љићем.

ЖЕНА: Додај и мени... Сад морам нешто да попијем!

Младић јој даје чашу.

ИНСПЕКТОР (*Брижно*): Пажљиво с тим...

ЖЕНА: Мора да си био несносно, неподношљиво гадан...

ИНСПЕКТОР: Ни најмање! Све те његове домовине, које је у стању да изда, за тебе... Знаш ли шта је то?

ЖЕНА: Баш бих волела да знам!

ИНСПЕКТОР (*Показује ону хрџу љаџира на сџолу.*): И читава ова хрпа... дирљиво лирских излива... Знаш ли шта је и то?

Жена љледа џу хрџу. Преџознаје рукоџисе. Узима неколико.

ЖЕНА: И све си то што је толико моје и само моје, донео овамо, у ову гнусну јазбину? Да бар можеш да разумеш...

ИНСПЕКТОР: Све је то гомила лажи.

ЖЕНА (*Смеје се*): Ништа од овог овде не може до твоје сувопарне тикве да допре... И до ове гнусобе би пре допрло (*џоказује фоџоџрафију*) него до тебе!

ИНСПЕКТОР: Допрло је, драга... Само до тебе не може да допре, зато што

не желиш да допре... Он те је само лагао и обмањивао...

ЖЕНА: Он није у стању никог да лаже и обмањује!

ИНСПЕКТОР: Осим тебе... Зато те је и нашао, што је знао да можеш да поверујеш у све што изговори или напише.

ЖЕНА: Није он нашао мене него ја њега...

ИНСПЕКТОР: Да, само да се није наместио тамо где ћеш моћи најлакше да га нађеш!

ЖЕНА: Не, то није истина...

ИНСПЕКТОР: Права истина. Нашао је начин да теби изгледа да си ти нашао њега.

ЖЕНА (*Младићу*): Кажи му да то није истина...

Младић ћуџи.

ЖЕНА: Кажи му!

МЛАДИЋ: Јесте.

Жена не верујући љледа младића.

ЖЕНА: Али то није могуће!

МЛАДИЋ: Жао ми је, госпођо... Али јесте.

ЖЕНА (*Скоро да заџлаче.*): Он мени сад каже „госпођо”... Зашто ми сад говориш „госпођо”?

МЛАДИЋ: Опростите ми, госпођо... Заиста ми је жао...

ЖЕНА: Шта си му то радио? Ти си ипак гори него овај ту! (*Показује фоџоџрафију.*) Ти немаш смелости да све решиш једним ударцем, него мрџвариш полако, темељно и сигурно... Натерао си га ...

МЛАДИЋ: Нико мене није ни на шта натерао! Нити би могао.

ЖЕНА: Не, ја у то не верујем!

МЛАДИЋ: Мораћете, ипак, да поверујете. Све што сам вам говорио или писао да мислим или осећам, нема никакве везе са оним што сам заиста мислио или осећао...

ЖЕНА (*Очајна*): Па он је мене лагао!

ИНСПЕКТОР: Од почетка... Откако си га „нашла”.

ЖЕНА: Не... не... Није могао толико дуго да се претвара!

ИНСПЕКТОР: Могао је... Он је ипак уметник! Истина, није објавио нигде ни један редак, али је бар могао да заваарава тебе... Мало, помало, додавао ти је зачин у чорбу, да можеш да је читаву прогуташ, а да не осетиш шта гутаеш.

ЖЕНА (*Не верујући*): Али зашто? Зар си хтео да ме повредиш?

Младић не одговара.

ЖЕНА: Зашто си хтео да ме повредиш? Па ја ти нисам ништа учинила...

ИНСПЕКТОР: Ти ниси.

ЖЕНА: Наравно да нисам... Ниси ни ти... Ни ти не би могао да га повредиш.

ИНСПЕКТОР: Он тако не мисли. Он мисли да јесам.

ЖЕНА: Ти?

ИНСПЕКТОР: Ја. Зато је хтео да се свети мени, преко тебе. Ти га уопште не занимаш...

ЖЕНА: Шта то говориш?

ИНСПЕКТОР: До тебе му није ни најмање стало.

ЖЕНА: Како му до мене није стало? Знаш ли како је био беспомоћан кад сам га нашла...

ИНСПЕКТОР: И кад си му пружила кекс...

МЛАДИЋ: Ма, какав кекс!

ЖЕНА: Ја сам му била потребна... Ја!

ИНСПЕКТОР: Да би дошао до мене.

ЖЕНА: Ти намерно хоћеш све то да поквариш...

ИНСПЕКТОР: Не кварим ја ништа... Све то... све то је само начин да се његов бес искали на мени и да ми се освети...

ЖЕНА: У то нећу да верујем... Нећу!

ИНСПЕКТОР: Мораћеш. Хтела или не хтела.

ЖЕНА (*Младићу*): Играте се са мном? То је игра коју још не разумем?

МЛАДИЋ: Није.

ЖЕНА: Не, знам да је нека игра... Де, објасни ми је...

ИНСПЕКТОР: Хоћу. (*Одлучно*): Погледај ту фотографију.

ЖЕНА: Остави ме сад фотографије. Доста сам је гледала! Знаш да не могу да је гледам!

ИНСПЕКТОР: Само је погледај...

ЖЕНА: Нећу.

ИНСПЕКТОР (*Благо али одлучно*): Погледај је.

ЖЕНА (*Помирљиво*): Гледам је.

ИНСПЕКТОР: Шта видиш на њој?

ЖЕНА: Какве су то глупости? Знаш шта видим на њој.

ИНСПЕКТОР: Шта видиш на њој?

ЖЕНА (*Још помирљивије*): Оно што сам и пре видела. Снагу мржње. Бес! Бес и бес! Силину беса! Ето шта видим на њој...

ИНСПЕКТОР: А сад погледај њега.

ЖЕНА: Зашто да гледам њега?

ИНСПЕКТОР: Погледај га.

ЖЕНА: Доста је било с тим! Нећу да га гледам!

ИНСПЕКТОР (*Инсистира*): Само га погледај.

ЖЕНА (*Предаје се*): Гледам га.

ИНСПЕКТОР: Лице. Гледај му лице.

ЖЕНА: Гледам.

ИНСПЕКТОР: Шта видиш?

ЖЕНА: Исто оно лице... које сам раније гледала и волела да гледам...

ИНСПЕКТОР: Не, гледаш исту овакву снагу мржње... Исти бес! Можда мало другачији.

ЖЕНА: Глупости! Како можеш да упоређујеш ова два лица?

ИНСПЕКТОР: Могу.

ЖЕНА: Што год да ми је урадио, ипак не можеш!

ИНСПЕКТОР: Мислиш да претерујем?

ЖЕНА: Претерујеш! Само не знам зашто.

ИНСПЕКТОР: То ће он да ти каже.

ЖЕНА: Зашто он?

ИНСПЕКТОР: Он ће то лепше... Суптилније но што бих ја могао...

Младић ћути. Само му се мења израз лица.

ИНСПЕКТОР: Кажи јој!

МЛАДИЋ (*Суво*): Ако већ тако хоћете... (*Жени, мења ѿон*): Госпођо...

ЖЕНА: Како се он то мени обраћа?

МЛАДИЋ: Погледајте ту фотографију!

ЖЕНА (*Збуњена*): Па... видела сам је...

МЛАДИЋ: Сад је опет погледајте!

ЖЕНА (*Очајна*): Немој сад и ти! Нећу

да гледам! Доста ми је те фотографије и тог лица за читав живот!

МЛАДИЋ: Само је још једном погледајте!

ЖЕНА (*Скоро љачно*): Нећу... и не желим да гледам...

МЛАДИЋ: Само још једном погледајте. Молим вас...

Жена се окреће, гледа фотографију.

ЖЕНА: Ето, гледам...

МЛАДИЋ: И, шта видите?

ЖЕНА (*Очајно*): И ти добро знаш шта видим!

МЛАДИЋ: Шта је то?

ЖЕНА: Бес... мржња... (*шапћом*) бес...

МЛАДИЋ (*Хладно*): Добро. Довољно је.

ЖЕНА: Довољно? Како се и он то изражава?

МЛАДИЋ: Та мржња... И тај бес... Тај човек који се цео целпат претворио у један ужасан замах, вредан да га Мирон овековечи у камену или бронзи, знате ли ко је тај човек?

ЖЕНА: Не, и не желим да знам!

МЛАДИЋ: Желели или не желели, морате знати.

ЖЕНА: Нећу!

МЛАДИЋ: Тај човек... тај одвратни човек... то је мој отац!

ЖЕНА: Не, не! Ово је превише! Ово је немогуће... (*Као да њражи зашћићу од инсћекћора*.) Кажи да то није истина...

Инсћекћор ћући.

ЖЕНА: Кажи да није...

ИНСПЕКТОР: Јесте.

ЖЕНА: Тај гад... тај ужасни гад... је твој отац?

МЛАДИЋ: Да, то је мој отац.

ЖЕНА: То је немогуће... (*Инсћекћору*): Кажи да то није могуће!

МЛАДИЋ: Могуће је, госпођо... И он није гад, него овај овде!

ЖЕНА: Шта си рекао?

МЛАДИЋ: Ово је гад... Ово је прави гад...

ЖЕНА: Он је за тебе гад?

МЛАДИЋ: Највећи гад од свих љигавих гадова! И још најљигавији!

ЖЕНА: Све можеш да кажеш, али то не! (*Инсћекћору*): Па он ништа не може да разуме!

МЛАДИЋ: О, све ја и те како добро и савршено разумем!

ЖЕНА (*За себе*): Он ништа не разуме...

МЛАДИЋ: Разумем све, само тог гада не разумем!

ЖЕНА: Па он је заиста пун беса!

МЛАДИЋ: Јесам!

ЖЕНА: И пун мржње!

МЛАДИЋ: Јесам.

ЖЕНА: Али он ништа не разуме!

МЛАДИЋ: Све ја и те како добро разумем!

ЖЕНА: Не знаш ни зашто је ту та фотографија!

МЛАДИЋ: И то знам такође добро! Он је намерно држи баш ту, да би сваког дана мучио и понижавао мог оца!

ЖЕНА: У реду, љут си, бесан си... али немој да претерујеш! Зашто би ова фотографија овде окачена мучила твог оца?

МЛАДИЋ: Не знате?

ЖЕНА: Не...

МЛАДИЋ: Тај гад вам то није рекао...

Зато што мој отац сваког дана уђе по десетак пута у ову канцеларију, и принуђен је да гледа оно што би волео да се није никад ни догодило!

ЖЕНА: Твој отац овде ради?

МЛАДИЋ: Овде.

ЖЕНА (*Ужаснућа*): Зар смо зато дошли у ово ужасно место? Зар само зато...

Инсћекћор ћући.

ЖЕНА: Сад могу да те разумем...

Пружи руку ка њему, он се одмакне као оћарен.

ЖЕНА (*Правдајући се*): Само сам хтела да те дотакнем...

МЛАДИЋ: Немојте, молим вас...

ЖЕНА: Нећу, не мораш да се бојиш... не мене.

МЛАДИЋ: Не бојим се.

ЖЕНА: Твој отац... ради овде... с њим?

МЛАДИЋ: Овде... Видели сте га...

ЖЕНА: Никад га нисам видела... Осим на овој фотографији...

МЛАДИЋ: Разговарали сте с њим...

ЖЕНА: Не... нисам никад разговарала с њим... Нити бих волела да разговарам!

МЛАДИЋ: А ипак сте поручили од њега нешто жешће... и чашу воде! Били сте веома жедни!

ЖЕНА (*Збуњена*): Онај суморни, спори човек, са онако уморним очима... Онај једва чујни човек... То је овај?

МЛАДИЋ: Да, госпођо. То је мој отац...

ЖЕНА: Па то није тај исти човек!

МЛАДИЋ: Јесте. Та сенка, то је овај исти човек... Видели сте шта је овај гад направио од њега!

ЖЕНА: Зато си се овде запослио?

ИНСПЕКТОР: Не... никако...

МЛАДИЋ: И намерно га је узео код себе... да му увек буде при руци... да би увек могао да га мучи и понижава.

ИНСПЕКТОР: Никог ја нисам мучио... Најмање њега.

МЛАДИЋ: Понаша се према њему као да му је послужитељ...

ИНСПЕКТОР: То вам је он рекао?

МЛАДИЋ: Никад ми он то не би рекао...

ИНСПЕКТОР: Неко вам је други рекао...

МЛАДИЋ: Сасвим је неважно ко ми је рекао...

ИНСПЕКТОР: И за ову фотографију вам је неко други рекао?

МЛАДИЋ: И то је исто тако неважно.

ИНСПЕКТОР: А са њим о томе нисте разговарали? Нисте могли?

МЛАДИЋ: Оставите се ви тога! Односи између мене и мог оца вас се уопште не тичу!

ИНСПЕКТОР: Не тичу ме се... али ви сте учинили да ме се тичу.

ЖЕНА: И све оне... домовине... издаје и неиздаје домовине... све је то због твог оца?

МЛАДИЋ: Све.

ЖЕНА: И да би се (*показује инспектора*) њему осветио?

МЛАДИЋ: Да... управо зато!

ЖЕНА: А ја? До мене ти никад није било ни најмање стало?

МЛАДИЋ: Да вам кажем искрено?

ЖЕНА: Најискреније.

МЛАДИЋ: Није.

ЖЕНА: Ни једног тренутка?

МЛАДИЋ: Ни једног јединог тренутка.

ЖЕНА: А изгледао је тако беспомоћно...

ИНСПЕКТОР: Кад си га „нашла”!

ЖЕНА: Мислила сам да сам му потребна...

ИНСПЕКТОР: Била си.

ЖЕНА: Хвала ти... Хвала ти што си бар сад искрен... Сад могу мирно да одем... Сад могу мирно да покупим оног доле што цвили, да седнем на воз и одем...

МЛАДИЋ: Што се мене тиче, можете...

ЖЕНА: Само да ти кажем још нешто, па идем... Могу слободно да ти кажем?

МЛАДИЋ: Можете. Сад ми је свеједно...

ЖЕНА: Не бојиш се?

МЛАДИЋ: Зашто бих?

ЖЕНА (*Одлучно*): Онда погледај ту фотографију!

ИНСПЕКТОР: Немој!

ЖЕНА: Ти ћути! Погледај је!

МЛАДИЋ: Зашто сад ја да је гледам?

ЖЕНА: Само је погледај.

МЛАДИЋ: Нећу да је гледам! Доста је и мени те фотографије!

ЖЕНА: Погледај је.

МЛАДИЋ: Нећу!

ЖЕНА: Молим те.

МЛАДИЋ: Добро, гледам је.

ЖЕНА: И, шта видиш?

МЛАДИЋ: Оно исто што сте и ви видели!

ЖЕНА: А, не! Погледај мало ниже!

ИНСПЕКТОР: Остави се тога!

ЖЕНА: Нећу! Хоћу да кад седнем у

воз будем сасвим мирна... Погледај тог јадника који рукама штити главу... Гледаш ли?

МЛАДИЋ (*С нелагодом*): Гледам.

ЖЕНА: Није заштитио главу... Бар није довољно... Ни руку... Ни стомак... Ни доњи део стомака... да сад не употребим неки простачкији израз... Није тренутак за такве изразе, зар не?

МЛАДИЋ: Не морате да се устручавате због мене.

ЖЕНА: Погледај и израз тог лица!

МЛАДИЋ: Гледам.

ЖЕНА: Зар те очи не говоре: Немој, молим те! Или бар: Немој више, доста је! Или: Нисам ти ја ништа крив! Или макар: Имај милости! Шта ти те очи говоре?

МЛАДИЋ: Не знам... Никад нисам о тој фотографији размишљао на тај начин...

ЖЕНА: Требало је... Бар мало... И погледај још једном то лице.

МЛАДИЋ: Гледам...

ЖЕНА: Да ли можеш да препознаш тог јадног пацова који очекује да тог тренутка буде уништен? Да буде смрвљен једним јединим ударцем за сва времена! Да ли можеш да препознаш то лице?

Младић ужаснуј̄ гледа инспектора, ћути.

ЖЕНА: Због тог призора нисам могла месецима да спавам... И сада ми често та слика не да да спавам... Али... то се тебе не тиче...

МЛАДИЋ (*Смешен*): Жао ми је...

ИНСПЕКТОР: Мало сам остао ерлав у десну руку... и остао сам без два зуба...

Ова горња предња... Зато шушкам...
Надам се да вам то није сметало.

МЛАДИЋ: Није.

Младић не зна ићи да ради. Хук негована са ућакмице. Чак и звиждуци. Они на њо не реађују. Хук се њосијеино ућишава. Жена узима манићил са сћолице. Пребацује ѓа ѡреко руке.

ЖЕНА: Ја сад већ морам да идем... Возови никад неће да нас чекају, немају разумевања... Само има разумевања онај доле што цвили... А ту фотографију би већ могао да бациш... Доста је ишла за нама као гладно куче.

ИНСПЕКТОР: Бацићу је.

МЛАДИЋ (*Окамењен*): Не знам шта да вам кажем...

ИНСПЕКТОР: Немој сад ништа... Други пут... Има времена...

МЛАДИЋ: Не знам ни шта вама да кажем...

ЖЕНА: Немој ни мени ништа... Можеш само све ово (*Показује хрѡу рукојиса на сћолу*): још једном да поквариш... Могу ли то да понесем?

МЛАДИЋ (*Сломљен*): И тако је ваше...

ЖЕНА: А могу ли да оно што ту пише прихватим онако како ја то желим?

МЛАДИЋ: Можете...

ЖЕНА (*Уз осмех*): Хвала ти.

Узима рукојисе, сађиње се, оћвара кофер, који је очигледно ѡразан, сћавља их у кофер.

ЖЕНА: Ето... сад ја идем... Сад могу да путујем много лакше, него пре само један сат... или нешто мање...

ИНСПЕКТОР: Не смета ти ако ти понесем кофер?

ЖЕНА: Не. Баш сам помислила хоћеш ли бити толико добар да ме то питаш...

Куцање на вратиима.

ИНСПЕКТОР: Слободно.

Улази ѡлицајац, Засћане код улаза.

Жена ѡрећрне.

ПОЛИЦАЈАЦ (*Мирно*): Изгубили смо...

ИНСПЕКТОР: Шта да радимо! Други пут ћемо добити.

ПОЛИЦАЈАЦ: Ако поправимо игру...

Инсћекћор узима кофер. Жена ѡреврће манићил ѡреко руке, избеђава да ѓледа ѡлицајца.

ИНСПЕКТОР: Ја морам да испратим жену.

ПОЛИЦАЈАЦ (*Жени*): Срећан вам пут.

ЖЕНА (*Смећено*): Хвала... (*Оћвара вратиа.*) Онај све јаче цвили... Сад већ морам да идем... (*Младићу*): Па, довиђења...

МЛАДИЋ (*Смећен*): Идем и ја...

ЖЕНА (*Обрадује се*): Идете! Па то би било лепо! (*Инсћекћору*): Зар не би било лепо да пође и он?

ИНСПЕКТОР: Да, било би...

ЖЕНА: Гле само како изгледа...

ИНСПЕКТОР: Само што није почео да цвили!

МЛАДИЋ: Молим вас...

ИНСПЕКТОР (*Правда се жени*): Кажем тек онако... али ако мислиш да би било лепо...

ПОЛИЦАЈАЦ (*Одлучно*): Не би било лепо!

ИНСПЕКТОР: Ако ви кажете да не би било лепо, онда не би било...

ПОЛИЦАЈАЦ: Не би. И он ће да остане.

ИНСПЕКТОР: Па, онда је боље да остане...

МЛАДИЋ: Шта ви ту... Зашто не би било лепо да одем?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Одлучније*): Зато што сам рекао да останеш!

ИНСПЕКТОР: Онда је боље да останете...

МЛАДИЋ: Ви знате шта је боље!

ПОЛИЦАЈАЦ (*Хладно*): Кад сам рекао да не би било лепо да одеш, онда ћеш да останеш.

ИНСПЕКТОР: Ето, видите да је боље да останете... А за нас је боље да одемо... (*Зашушка*): Извините... То је због ова два зуба...

МЛАДИЋ (*Сићи ѡоћ зуба*): Знам! Предња горња...

ИНСПЕКТОР: Да. (*Показује флашу*): Не морате да се снебивате...

ЖЕНА (*На вратиима, ослућује*): Како само цвили...

ИНСПЕКТОР: Хајдемо, да те не чека толико... А ни воз неће да те чека... А ви останите...

Инсћекћор крене за женом, заћвара вратиа. Младић сћоји, не зна ићи би са собом. Полицајац ѓа ѓледа мирно.

МЛАДИЋ: Ето, остао сам... И тако бих морао...

ПОЛИЦАЈАЦ: Да. Лепше је што си својевољно... (*Гледа ѓа.*) Знаш ли ти где си?

МЛАДИЋ: Какво је то питање?

ПОЛИЦАЈАЦ: Лепо те питам, да ли знаш где си?

МЛАДИЋ: У полицији...

ПОЛИЦАЈАЦ: А знаш ли како се овде разговара?

МЛАДИЋ: Разговарао сам...

ПОЛИЦАЈАЦ: То није ништа! Знаш ли како се овде заиста разговара?

МЛАДИЋ: Не знам.

ПОЛИЦАЈАЦ: Сад ћу да те научим. То не може да ти шкоди, али може да буде од користи. Хоћеш да те научим?

МЛАДИЋ: У реду, научи ме.

ПОЛИЦАЈАЦ: Добро... Овако то иде. Ти станеш ту. (*Показује му.*)

МЛАДИЋ (*Сћане на означено место.*): Стао сам.

ПОЛИЦАЈАЦ: Ја ћутим и гледам те. Само ћутим. Ти чекаш да те нешто питам.

МЛАДИЋ: Чекам.

ПОЛИЦАЈАЦ: Али ја те ништа не питам. Ти и даље чекаш.

МЛАДИЋ: Добро, чекам.

ПОЛИЦАЈАЦ: А онда изненада долази оно главно.

МЛАДИЋ: Које?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Сћоји мирно и онда га нагло удари.*): Ово!

Младић се занесе, њренеражено гледа оца.

МЛАДИЋ: Шта ти је?

ПОЛИЦАЈАЦ: А одмах затим долази ово!

Удари га с друге стране.

МЛАДИЋ: Престани! Шта ти је?

ПОЛИЦАЈАЦ: Хоћеш ли да још мало „разговарамо“?

МЛАДИЋ: Не морамо...

ПОЛИЦАЈАЦ: Али, то је веома корисно и информативно...

МЛАДИЋ: Верујем.

ПОЛИЦАЈАЦ: Мислиш да смо доста разговарали?

МЛАДИЋ: Јесмо.

ПОЛИЦАЈАЦ (*Удари га*): Ја мислим да нисмо. Тек смо почели!

Младић уљашен гледа оца. Тело њолицајаца њосијаје снажно и њреијеће.

Да ли знаш уопште шта радиш?

МЛАДИЋ: Знам...

ПОЛИЦАЈАЦ (*Удари га*): Не знаш! Да ли знаш шта си урадио тој жени?

МЛАДИЋ (*Несиљурно*): Знам...

ПОЛИЦАЈАЦ (*Удари га*): Не знаш! Да ли знаш шта си урадио мени?

МЛАДИЋ: Не знам...

ПОЛИЦАЈАЦ: Наравно да не знаш! (*Удари га*.) А требало је да знаш! Да ли знаш шта си урадио њему?

МЛАДИЋ: Знам...

ПОЛИЦАЈАЦ (*Удари га*): Не знаш! Мислиш да знаш, а не знаш! Знаш само да квараш! Знаш само да све поквариш!

МЛАДИЋ: Ништа ти нисам кварео...

ПОЛИЦАЈАЦ: Јеси! Све!

МЛАДИЋ: Нисам...

ПОЛИЦАЈАЦ: Покварио си! Све си покварио!

МЛАДИЋ: Шта сам ти покварио?

ПОЛИЦАЈАЦ: Све што сам успео да бар мало поправим... покварио си...

МЛАДИЋ: Нисам...

ПОЛИЦАЈАЦ: И ово си ми покварио! *Показује фотњографију.*

Зашто си ми и ово покварио?

МЛАДИЋ: Ти си луд! Ти си сасвим луд! Шта сам ти ја ту покварио? Тај гад...

ПОЛИЦАЈАЦ (*Избезумљен*): Шта си рекао?

МЛАДИЋ: Гад!

ПОЛИЦАЈАЦ (*Удари га*): Шта си рекао?

МЛАДИЋ: Тај гад...

ПОЛИЦАЈАЦ: Да то више никад ниси рекао за њега! Знаш ли какав је он човек? Не знаш! (*Удари га*): Кажи да не знаш какав је он човек!

МЛАДИЋ: Не знам какав је он човек...

ПОЛИЦАЈАЦ: Он је добар човек! Знаш ли какав је он човек? Он је добар човек! (*Удари га*): Кажи какав је он човек!

МЛАДИЋ: Он је добар човек...

ПОЛИЦАЈАЦ (*Све више њада у њранс.*): Он је много добар човек! Знаш ли какав је он човек? (*Удари га.*) Кажи какав је он човек!

МЛАДИЋ: Он је много добар човек...

ПОЛИЦАЈАЦ: Знаш ли зашто је он много добар човек?

МЛАДИЋ: Не знам.

ПОЛИЦАЈАЦ: Хоћеш да ти ја кажем зашто је он много добар човек?

МЛАДИЋ: Хоћу, ако не мораш да ме удараш...

ПОЛИЦАЈАЦ: Добро, нећу. (*Показује фотњографију.*) Ово ту... Знаш ли зашто је то ту?

МЛАДИЋ: Знам.

ПОЛИЦАЈАЦ: Не знаш! И то мислиш да знаш, а не знаш! (*Театрално, њоказујући фотњографију.*) Ово ту је то зато што је он добар човек! (*Нормално*): Зашто је то ту?

МЛАДИЋ: Шта то говориш...

ПОЛИЦАЈАЦ: Зашто је то ту?
Младић ћути. Полицајац га удари.
Зашто је то ту?
МЛАДИЋ: Зато што је он... добар човек...
ПОЛИЦАЈАЦ (*Театрално*): Ово ту је ту зато што је он много добар човек!
(*Нормално*): Зашто је то ту?
МЛАДИЋ: Зато што је... он много добар човек...
ПОЛИЦАЈАЦ: А зашто је он много добар човек?
МЛАДИЋ: Не знам...
ПОЛИЦАЈАЦ: Ја ћу да ти кажем! (*Још театралније*): Ја ћу да ти кажем!
МЛАДИЋ (*Већ слушају*): Зашто глумиш... Зашто не говориш нормално?
ПОЛИЦАЈАЦ: Морам да глумим! Ако говорим као ја, распекмезићу се и почети да слиним.
МЛАДИЋ: Онда глуми.
ПОЛИЦАЈАЦ: Ти седи ту... (*Посади га у столицу.*) И ћути...
МЛАДИЋ: Ћутаћу.
ПОЛИЦАЈАЦ: И да слушаш.
МЛАДИЋ: Већ слушам...
ПОЛИЦАЈАЦ (*Заузима позу, злуми.*): Кафа! Сасвим обична кафа! Сасвим мала кафа, која може много! (*Нормално*): Ћутиш?
МЛАДИЋ: Па... ћути.
ПОЛИЦАЈАЦ (*Глуми*): Дође он изненада. (*Имишира инспектора који ландара левом руком.*) Дође баш ту! (*Показује канцеларију.*) А ја кафу, па на тацну, ову ту. (*Показује тацну на столицу.*) И... без куцања. Само отворим врата и кажем: „Донео сам кафу.” А он: „То је лепо, љубазно од

вас...” и почне да шушка. „Извините”, каже, „то је због ова два зуба, предња горња. Зато нисам ни отишао у дипломатију, него у полицију. Незгодно је, дипломата, а шушка. Још ми и рука отказује... Мада није згодно ни за инспектора, да шушка...” Ја стојим, кажем: „Ја сам онај”. „Који онај?” „Онај због кога нисте у дипломатији, него у полицији. И због кога вам спада рука и немате два зуба, горња предња.” Он сркне кафу. Каже: „Ааа, онај!” и затим ме гледа и каже мирно: „Заборавите то.” А ја стојим и ћути. Стојим једну вечност. Ћути. Стојим другу вечност. Ћути. Он поново сркне кафу. Каже: „Али ви не можете да заборавите?” „Не могу”, кажем, „никако не могу да заборавим.” „Добро”, каже он, „онда ћемо почети да учимо да заборавите.” Ја стојим погнуте главе. Питам: „А кад ћемо почети да учимо?” Он каже: „Одмах.” Спусти шољицу и каже: „Попните се на сто!” (*Нормално*): Још ћутиш?
МЛАДИЋ (*Седи као окамењен.*): Ћути.
ПОЛИЦАЈАЦ: Добро, само ћути. (*Полицајац се њење на сто. Више не објашњава, говори све као дијалоџ. Урла.*) „Заузмите позу!” „Коју позу?” „Ону позу!” (*Заузима позу као на фоотографији. Илустрира је покретима оно што говори.*) „Поза заузета!” „Намрштите се!” „Овако?” „Јаче!” „Добро?” „Добро! Погните се још мало!” „Довољно?” „Довољно! Напрегните се!” „Напрегнуо сам се!” „Још јаче! Добро! Рука мало назад! Тако.

Добро! Стисните јаче васпитну палицу! Још јаче! Добро. Јесте ли спремни?” „Јесам!” „Да ли се осећате сада као да морате да ударите?” „Не.” „Не?” „Не још!” „Онда се напрегните још јаче! Добро! Можете ли сад да ударите?” „Не могу...” „Добро, опустите се. Негде смо погрешили. Ви сте тежак случај!” „Ја сам тежак случај! Ја сам био превише ревностан!” „Јесте ли се доста опустили?” „Јесам.” „Онда опет заузмите позу!” „Заузео сам!” „Напрегните се!” „Напрегао сам се!” „Ударите! Сад! Зашто не ударате..?” „Не могу!” „Разбијте непријатеље поретка једним ударцем! Сад!” „Не могу...” „Добро... доста за данас... Сиђите са стола... Није то та поза!” (*Полицајац силази са стола. И даље наставља дијалоџ. Не урла, ојети као злуми.*) „Пардон! Донећу ја фотографију. Могу и да је увеличам!” „Одлично! Донећете је већ сутра! Ту (*показује фоотографију*) ћемо да је окачимо и да вежбамо ту позу!” (*Одмакне се, зледа фоотографију. Појачава разлику између оног што говори он и што говори инспектор.*) „Шта видите овде?” „Идиота.” „Погледајте боље и реците шта видите” „Видим идиота...” „Не, видите полицајца који извршава своју дужност! Дакле, шта видите?” „Видим идио...та...” (*Гледа младића и ирирази му полако. Говори нормално.*) Јесам ли био добар?
МЛАДИЋ: Јеси...
ПОЛИЦАЈАЦ (*Као о неком ирисуйном.*): А он? Какав је он био?

МЛАДИЋ: И он је био добар.
ПОЛИЦАЈАЦ: Он је увек био добар!
Кад си почео да „издајеш домовине” због његове жене, и тад је био добар!
МЛАДИЋ (*Не схваћајући.*): Како је и тад био добар?
ПОЛИЦАЈАЦ: Тада је био више него добар! Свако други, кад би неко почео да се маје око његове жене, забринуо би се за своју жену, а он не! Зато што је толико добар! Знаш за кога се он забринуо?
МЛАДИЋ: Не знам...
ПОЛИЦАЈАЦ: За тебе!
МЛАДИЋ (*Збуњен*): За мене?
ПОЛИЦАЈАЦ: Да се не вежеш превише... Да се не заљубиш, будалчино! Ето, колико је он добар!
МЛАДИЋ: Шта је ту толико добро?
ПОЛИЦАЈАЦ: Ти ништа не разумеш... (*Театрално*): Он ништа не разумеш!
МЛАДИЋ: Немој више да глумиш!
ПОЛИЦАЈАЦ: Нећу... Знаш ли каква је она жена?
МЛАДИЋ: Она је добра жена... Она је много добра жена!
ПОЛИЦАЈАЦ: Хоћеш да те опет ударим?
МЛАДИЋ: Не треба...
ПОЛИЦАЈАЦ: Само мало... Да лакше разумеш.
МЛАДИЋ: Не треба. Разумећу...
ПОЛИЦАЈАЦ: Добро, нећу... Она је добра жена. Много добра жена!
МЛАДИЋ: То сам рекао... И видео сам...
ПОЛИЦАЈАЦ: Видео си?
МЛАДИЋ: Јесам.

ПОЛИЦАЈАЦ: А ниси могао да видиш и да је она болесна жена? Много болесна жена. Добра, болесна жена. То ниси видео?
МЛАДИЋ: Не...
ПОЛИЦАЈАЦ: Био си заслепљен мржњом... осветом... па ниси могао да видиш! Боље да те опет ударим!
МЛАДИЋ: Немој...
ПОЛИЦАЈАЦ: Она је безазлени божји створ... чим види беспомоћно куче, она се сажали...
МЛАДИЋ: И да му кекс!
ПОЛИЦАЈАЦ: Заиста ћу да те ударим!
МЛАДИЋ: И мени је дала кекс.
ПОЛИЦАЈАЦ: Зато што је мислила да си беспомоћан и да ти је потребна!
МЛАДИЋ: И да сам куче!
ПОЛИЦАЈАЦ: Није ни сањала да си обично псето! Које је злоупотребило њену безазленост.
МЛАДИЋ (*Сломљен*): Нисам знао... Нисам то могао да знам...
ПОЛИЦАЈАЦ: Она је у стању да свако беспомоћно куче води кући... И тебе би водила...
МЛАДИЋ: Као оног жутог...
ПОЛИЦАЈАЦ: Да, као и оног жутог! А кад он избаци те кучиће из куће, она је несрећна и хоће да оде... Увек хоће некуд да оде, али никуда не оде... И с тобом је хтела да оде... Сад видиш зашто је он тако добар!
МЛАДИЋ: Видим...
ПОЛИЦАЈАЦ: Зато се он уплашио за тебе... да су те твоје „издаје домовине” нешто искрено и истинито...
МЛАДИЋ: Нису биле.

ПОЛИЦАЈАЦ: Како је то могао да зна? Како је могао да претпостави да има посла с малим скотом који се не либи да повреди беспомоћну јадницу која све прихвата чиста срца?
МЛАДИЋ: Нисам знао... заиста нисам знао... Ја сам видео... (*Показује фотграфују.*)
ПОЛИЦАЈАЦ: Ма, шта си ти ту видео? (*Удари га.*) Имаш ли ти смелости да станеш ту? (*Показује му.*)
МЛАДИЋ (*Погледа га сумњичаво.*): Имам...
ПОЛИЦАЈАЦ: Имаш ли заиста смелости да станеш ту?
МЛАДИЋ (*Усмиане, смиане на показано место.*): Стао сам.
ПОЛИЦАЈАЦ: Имаш ли смелости да у мом присуству погледаш ту фотграфују?
МЛАДИЋ: Имам.
ПОЛИЦАЈАЦ: Погледај је онда!
МЛАДИЋ: Гледам је.
ПОЛИЦАЈАЦ: Добро је погледај!
МЛАДИЋ: Добро је гледам.
ПОЛИЦАЈАЦ: Да је неко овако ударао мог сина, смождио бих га! Убио као псето! Верујеш ли у то?
МЛАДИЋ: Верујем.
ПОЛИЦАЈАЦ: А сад, имаш ли смелости да погледаш и мене?
МЛАДИЋ: Имам...
ПОЛИЦАЈАЦ: Погледај ме.
МЛАДИЋ: Гледам те.
ПОЛИЦАЈАЦ: Не гледаш! Гледаш поред мене, гледаш кроз мене! У мене немаш храбрости да гледаш! У мене ни досад ниси имао храбрости да гледаш...

МЛАДИЋ: Ето, гледам...

ПОЛИЦАЈАЦ: А ја морам стално сам себе да гледам! Не кроз себе, не поред себе, већ право у себе! Само да знаш каква је то мука! Не моћи скренути поглед са себе... А знаш шта видим кад погледам у себе? Овог идиота! Који се напео као жабац и решио да сможди читав свет који је устао да поткопа чврсто тле на коме почива поредак који ја морам да чувам! Видим животињу која је одједном изашла из мене, а ја нисам стигао да је вратим у кавез! Или можда нисам ни хтео! Видим себе како постајем бес који је опојан! Који је заразан! Који куља из мене и шикља као водена пара! Видим себе који не види ништа. Себе који је постао један ударац! И само памтим те његове руке које сакривају главу од моје животиње и само чујем један крик! Само један продоран крик: „Не њега! Не њега, идиоте!” Само то чујем: „Не њега! Не њега, идиоте!” То је био њен крик, пре но што је скочила, да га одбрани. Само сам је одгурнуо, одбацио, и наставио да ударам, док је њен крик одзвањао и даље: „Не њега! Идиоте! Идиоте! Идиоте!”

МЛАДИЋ: Добро је... Не мораш више да глумиш!

Полицајац као да њада у њанс, скљока се на столицу, зарије главу у руке и њонавља истје речи.

ПОЛИЦАЈАЦ: Не њега! Не њега, идиоте! Идиоте... Идиоте!

МЛАДИЋ (*Уилашен, дрмуса њоли-*

цајца): Тата... шта ти је? Шта ти је... тата?

ПОЛИЦАЈАЦ (*И даље несвесно*): Још увек чујем њен крик! Још увек чујем крик: „Не њега! Идиоте! Не њега, идиоте! Идиоте!” Идиоте... Идиоте...

Враића се оиварају, улази инсјектор. Хијро њрилази њолицајцу, благо склања младића, и као неко ко је на овакву сцену већ навикао, руњински њајше њолако њолицајца њо образу.

ИНСПЕКТОР: Све је у реду... Није то ништа... Проћи ће...

ПОЛИЦАЈАЦ: Идиоте... Идиоте... Идиоте...

ИНСПЕКТОР: Све је у реду, прошло је... Прошло је.

ПОЛИЦАЈАЦ: Идиоте! Идиоте... Не њега... идиоте...

ИНСПЕКТОР: Добро је... добро је... Прошло је... Само се смирите... Прошло је... (*Полицајац се смирује, али остјаје зрчен*.) Већ је боље... Прошло је... Је ли прошло?

ПОЛИЦАЈАЦ: Не знам... Још чујем њен крик...

ИНСПЕКТОР: Проћи ће... проћи ће...

ПОЛИЦАЈАЦ: Идиоте... (*Удара се у главу*.) Неће проћи...

ИНСПЕКТОР: Већ је боље... Добро је...

ПОЛИЦАЈАЦ: Још није добро...

ИНСПЕКТОР: Али пролази...

ПОЛИЦАЈАЦ: Пролази...

ИНСПЕКТОР: Онда је већ прошло...

ПОЛИЦАЈАЦ: Нисам сигуран...

ИНСПЕКТОР: Да проверимо?

ПОЛИЦАЈАЦ: Можемо.

ИНСПЕКТОР (*Усјравља ња*): Седите лепо... Насклоните се... Тако... У реду?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Прибраније*): Јесте.

ИНСПЕКТОР (*Накашљава се, њоном њедаџоџа*): Дакле... шта видимо овде? (*Показује фотњографују*.)

МЛАДИЋ (*Зџрожен*): Немојте опет, молим вас!

ИНСПЕКТОР (*Умирује ња руком*): И... шта смо рекли? Шта видимо овде?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Одсујно*): Идиота.

ИНСПЕКТОР: Саберите се.

ПОЛИЦАЈАЦ: Сабран сам.

ИНСПЕКТОР: Онда погледајте фотњографију и реците шта видите?

ПОЛИЦАЈАЦ: Идиота.

ИНСПЕКТОР: Погледајте мало боље!

ПОЛИЦАЈАЦ: Погледао сам.

ИНСПЕКТОР: И шта видите?

ПОЛИЦАЈАЦ: Идиота!

ИНСПЕКТОР (*Скоро мајчински*): Само је мирно погледајте и реците шта видите?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Мало ведрије*): Идиота!

ИНСПЕКТОР: И шта још видите?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Још ведрије*): Идио... та!

ИНСПЕКТОР: Нећемо тако! Погледајте је лепо и реците шта видите?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Осмехује се*): И... дио... та!

ИНСПЕКТОР (*Као љуџи се*): Немојте све једно те исто! Кажите тачно шта видите?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Врџи главом, осмехнуџи*): И... дио... та! Идиота!

ИНСПЕКТОР (*Задовољан*): Ово би било довољно... (*Зашушка*): Опростите... То је због ова два зуба, горња предња...

МЛАДИЋ (*Скоро заурла*): Знам!

ИНСПЕКТОР (*Полицајцу, најобичније*): Да ли вам је довољно добро?

ПОЛИЦАЈАЦ: Па... јесте...

ИНСПЕКТОР: Можете да устанете?

ПОЛИЦАЈАЦ (*Устаје*): Могу.

ИНСПЕКТОР: А вама? Да ли је довољно добро?

МЛАДИЋ (*Смркнуџи*): Зашто да не буде?

ИНСПЕКТОР: Онда је све у реду... Онда можемо да кренемо...

(*Сидне му рука. Прихвата је десном, џрља је*). Опростите... Дошао сам по вас, па да кренемо...

ПОЛИЦАЈАЦ: Куда?

ИНСПЕКТОР: Прави палачинке... рекла је да обојица дођете...

МЛАДИЋ (*Нејријажно му је*): Ја не бих могао... ја никако не бих...

ИНСПЕКТОР: Моћи ћете.

МЛАДИЋ: Не... Ја никако не бих...

ИНСПЕКТОР: Послала ме је да вас позовем... Морате да дођете...

МЛАДИЋ: Не... не могу...

ИНСПЕКТОР: Можете!

МЛАДИЋ: Не могу... заиста не могу...

ИНСПЕКТОР: Можете...

МЛАДИЋ (*Очајан*): Не могу!

ИНСПЕКТОР: Можете! Кад сте могли да издајете домовине, можете и да једете палачинке!

ПОЛИЦАЈАЦ: Тачно...

МЛАДИЋ: Не могу...

Зазвони џелефон.

ИНСПЕКТОР (*Младићу*): Ви се јавите...

Показује руку. Младић сџоји неодлучан.

МЛАДИЋ: Молим вас... (*Младић џрилази сџолу, џодигне слушалицу*).

Да... да... да... (*Окрене се ка инсџекџору, дуго ћуџи*). Пита са чиме да направи палачинке?

ИНСПЕКТОР (*Полицајцу*): Са чиме ви волите?

ПОЛИЦАЈАЦ: Ја? Па ја све волим!

ИНСПЕКТОР: А ви?

Младић ћуџи, све му је нејријажније.

ИНСПЕКТОР: Са чиме ви волите?

МЛАДИЋ (*Једва џревали*): Са... пекмезом...

ИНСПЕКТОР: Реците јој.

МЛАДИЋ (*У слушалицу*): Са... пекмезом... Да... да... да... (*Погледа инсџекџора, сџуџиа џољед, џосрамљен*). Пита са каквим пекмезом?

ИНСПЕКТОР (*Полицајцу*): С каквим пекмезом ви волите?

ПОЛИЦАЈАЦ: Ја? Па ја волим са сваким пекмезом!

ИНСПЕКТОР (*Младићу*): А ви?

Младић оџеџи ћуџи, још му је нејријажније.

С каквим пекмезом волите?

МЛАДИЋ (*Бескрајно несрећан*):

Од... кајсија...

ИНСПЕКТОР: Реците јој.

МЛАДИЋ (*У слушалицу, још несрећнији*): Од... кајсија... (*Гледа их, обара џољед*).

Направиће... са пекмезом... од кајсија...

Полако сџуџиа слушалицу.

К р а ј

(Март, 2001)

МИЛОШ НИКОЛИЋ

Рођен 1939. Завршио драматургију на београдској позоришној Академији 1966, у класи професора Јосипа Кулунџића. Од 1968. до 2000. радио као драматург и уредник у редакцији Играног програма Телевизије Београд. Написао комедије: *Ушо ђаво у Панчевце*, *Свџислав и Милева*, *Ковачи*, *Аџенџаџи*, *Издаја домовине* и *Фризер ћелаве џевачице*. Драма *Издаја домовине*, штампањем у „Сцени”, први пут излази у јавност.